humanist

Tweewekelijkse uitgave van het Humanistisch Verbond.
15 augustus 1972

Een jaar na de konfliktueuze situatie

HOE GAAT HET NU MET DENNENDAL?

„Laatst komt hier bij een van de paviljoens van de Willem Arntzhoeve een man van de gemeentelijke insektenbestrijding. Hij meldt zich bij de dienstdoend verpleegster. En zij reageert met de woorden: Prima, mijnheer, gaat u hier zolang maar zitten. En laat hem op een zaal met patiënten achter. Na een half uur komt ze terug met een inschrijvingsformulier en zegt: Zo, vertelt u mij maar eens wie u bent.

Het klinkt als een grappige anekdote. Maar wanneer ik zoiets hoor slaan bij mij alle stoppen door. Er blijkt uit dat hier maar twee soorten mensen kunnen rondlopen, verplegers en patiëntent.

Dennendals direkteur Carel Muller blijft ageren tegen de traditionele opvattingen in de psychiatrie, waarin de geestelijk mindervaliden nog steeds fraaigelegen getthoos met dokters, broeders en zusters worden toegedacht. Met hem en met Jan Mulder, hoofd van de in Zeist gelegen dependance en tevens perschef van Dennendal, hebben wij een gesprek.

Een jaar geleden bracht de affaire Dennendal overheid en overheidsdiensten in beroering, haalde voorpagina's van pers en Telegraaf en verleidde velen ertoe zakelijke argumenten te vervangen door persoonlijke. Dennendal is de afdeling zwakzinnigenzorg van de psychiatrische inrichting, de Willem Arntzhoeve, in Den Dolder. Het konflikt werd gevormd door een botsing tussen twee richtingen in de begeleiding van geestelijk gestoorden. Aan de ene kant de opvatting, waarin arts en ziekenhuishierarchie centraal staan. Aan de andere kant dat inplaats van een patiënt, de zwakzinnige een mens is met sociale en intellektuele tekorten. En dat het begeleiden en bevorderen van zijn ontplooiïng niet een specifieke taak voor een medicus is maar voor mensen uit de agogische disciplines, psychologen, pedagogen en kreatieve terapeuten in samenwerking met artsen. Deze aantasting van de monopoliepositie van de medikus is de bron van konflikten, waarvan de Dennendalzaak een in de landelijke publiciteit gekomen representant is.

De mate, waarin...

Jan Mulder: „Inmiddels kun je niet meer zeggen dat de tegenstelling medisch-agogisch model nog net zo ligt als verleden jaar. In wezen wil iedereen wel van het ziekenhuis-model af. En funktionelere relaties tussen groepsleiders- voorheen verplegers- en pupillen- vroeger patiënten. Het verschil in opvatting heeft zich nu verschoven in de richting van de mate, waarin men de mondeling beleden ideeën ook daadwerkelijk in praktijk wil brengen.

Met dat in praktijk brengen gaan wij verder dan de andere afdelingen. Terapeuten uit agogische richting, die daar worden aangetrokken blijven in een geisoleerde positie, terwijl wij hen zo snel mogelijk integreren. Wij vinden ook dat de geleidelijke overgang naar een meer relationele struktuur niet altijd wenselijk is. Soms kan alleen een abrupte verandering oplossing brengen bijvoorbeeld wanneer het gebruikte medisch model strijdig is met het relationele. Die meer radikalere houding wordt geheel ondersteund door onze medewerkers, waarvan de gemiddelde leeftijd lager ligt dan elders".

„Mulder en Muller"

Teleurstellend

Carel Muller: „Nu, een jaar na het konflikt kunnen wij zeggen dat wij op de goede weg zijn. Intern gaat het werk goed. Met name de initiatieven op het gebied van samenwerking met ouders of familieleden van pupillen verlopen hoopvol.

Teleurstellend is echter dat de hier ontwikkelde ideeën zo traag hun weg naar buiten vinden. Er is nog steeds geen kontakt op gang gekomen met de beide andere afdelingen, psychiatrie en geriatrie, van de WA-hoeve.

Van buiten krijgen we veel belangstelling. Regelmatig komen er medewerkers van andere instellingen op het gebied van de zwakzinnigenzorg op bezoek.

Soms vraag ik hen: Wat doe je nu met wat je hier gezien hebt? Een aantal

(doorlezen op pagina 4)

in dit nummer:

Thoenes zelfportret pag. 3

Fusie Geestelijke Volksgezondheid pag. 6

Ledenwerfaktie 1972 pag. 8

INGEZONDEN BRIEVEN

Fluor (1)

Eigenlijk heb ik er een hekel aan als er in een tijdschrift als maar pro en kontra ingezonden stukken worden gewisseld over een bepaald onderwerp. Meestal komt er niet meer van terecht als „welletjes" tegenover „nietjes". Als ik hier toch nog eens in de pen klim dan doe ik dit alleen omdat ik denk dat achter de op zichzelf niet zo belangrijke reaktie op mijn onnozel stukje in de Humanist van 13 mei j.l. een zeer belangrijke vraag schuilgaat nl. waarop moeten wij ons baseren als onze meningen over een bepaalde kwestie uiteenlopen?

De vraag of ons drinkwater moet worden gefluorideerd of niet heeft veel gemoederen in beroering en veel pennen in beweging gebracht. Nu vind ik vanzelfsprekend dat men er verschillend over kan denken en dat iedereen vrij moet staan zijn mening te zeggen. Maar die zou dan ook moeten zijn gebaseerd op feiten en redelijke overwegingen.

Voor niemand die zich serieus heeft beziggehouden met het fluorvraagstuk kan er twijfel over bestaan dat het historisch als volgt zich heeft ontwikkeld: jaren geleden werd het — eerst volkomen onverklaarbare — feit gekonstateerd dat in landstreken waar het water een hoog fluorgehalte had, de gebitten van de inwoners opvallend beter bestand waren tegen tandbederf. De samenhang tussen fluor en cariës werd zorgvuldig onderzocht en tenslotte kwam men op het idee, dat kunstmatige aanvulling van een eventueel tekort aan fluor in het water de toestand van de gebitten van de gebruikers zou kunnen verbeteren. Door talloze onderzoekers in vele landen is tenslotte vast komen te staan dat dit inderdaad het geval is. Jarenlang durende proeven hebben inmiddels aangetoond dat er bij juiste dosering ook geen nadelige gevolgen te vrezen zijn. Men ging zeker niet over een nacht ijs en tenslotte hebben niet alleen de meeste organisaties van tandartsen op de hele wereld maar zelfs onze hoogste gezondheidsorganisatie, de World Health Organisation, de fluoridering van drinkwater niet alleen juist gevonden maar op grote schaal aanbevolen.

Vanzelfsprekend bleven er toch een paar vakmensen wantrouwend en waarschuwen tegen mogelijk nog niet voorziene gevaren. Maar over welk vraagstuk kan men eenstemmigheid van mening verwachten? Blijft er niet ook bij alles wat wij beginnen een bepaald risiko bestaan? Zelfs het gebruiken van een fiets werd eens als hoogst gevaarlijk beschouwd en als wij zonder restriktie gehoor hadden gegeven aan diegenen die de stoomketel een uiterst riskante en duivelse uitvinding vonden, dan zouden thans nog geen treinen rijden.

Wat nu de fluoridering van drinkwater betreft staat er bij die vaklui die er over kunnen oordelen een heel klein aantal tegenstemmers tegenover een geweldig grote meerderheid van voorstanders. Maar de tegenstanders hebben blijkbaar vat gekregen op de fantasie van het grote publiek dat nu alle argumenten, juist of onjuist, geschikt acht om een ernstig overwogen maatregel voor de volksgezondheid te dwarsbomen. Bij zulke argumenten hoort m.i. de verdachtmaking, dat de hele zaak uitgevonden is door de industrie die haar fluoroverschotten weg wil weken. Dat insinueert tenminste de slotzin van het ingezonden stuk in de Humanist van 10 juni j.l.

De enig *steekhoudende* vraag in deze zaak is of wij het goed moeten vinden dat de overheid fluor toevoegt aan ons drinkwater waardoor onze vrijheid wordt beperkt. Merkwaardig is dan wel waarom niemand bezwaar maakt tegen het opzettelijk toevoegen van chloor in de zo vele waterleidingen, alhoewel chloor en fluor chemisch niet zo ver uit elkaar liggen. En moeten wij niet toestaan dat onze vrijheid op alle mogelijke gebieden beperkt wordt om onze samenleving zo gezond mogelijk te maken? In ieder geval: laten wij toch trachten vraagstukken nuchter te bekijken, met een zo groot mogelijke achtergrond aan goede informatie, en laten wij ons behoeden voor alleen emontionele veronderstellingen.

O. Birman

Fluor (2)

Met een gevoel van teleurstelling las ik de bijdragen van de heren Birman en Wannee over „fluor" in „De Humanist" van 13 mei en 10 juni j.l. Hun bijdragen stelden mij teleur, omdat blijkbaar ook sommige humanisten de zaak van de fluoridering van drinkwater zo krampachtig emotioneel beoordelen; ik meen deze termen te mogen gebruiken voor hen, die ondanks alle voorlichting weigeren rekening te houden met de volgende feiten:

1. Het is zinloos een stof als „giftig" te bestempelen als men niet zegt welke hoeveelheid van die stof men bedoelt. Het menselijk lichaam heeft o.a. zuurstof, water, keukenzout en ijzer nodig: al deze stoffen kunnen giftig zijn, als ze in overmaat het lichaam binnendringen.

2. Fluoride is een normaal bestanddeel van het skelet, zoals jodium normaal aanwezig is in de schildklier. De vergelijking met „asperine", zuiveringszout, penicilline en de anticonceptiepil gaat alleen al daarom niet op.

3. Elke Nederlander, die water betrekt van een waterleidingmaatschappij, is — met of zonder fluoridering — gedwongen water te drinken met de samenstelling, die de waterleidingmaatschappij heeft bepaald: of deze er smaakstoffen aan toevoegt, chloride of kalk eruit haalt of erin doet, gaat buiten de consument van dat water om. De vrijheid om zijn eigen watersamenstelling te kiezen, hadden en hebben alleen de rijken der aarde, die zich kunnen vestigen in een streek met het water dat *zij* lekker vinden. Hoeveel stedelingen hebben op dit moment twee of meer soorten drinkwaterkranen in huis? Dat is het minimum voor een permanent vrije keuze.

4. Men kan niet volhouden, dat de fluoridering van drinkwater geschiedt „zonder enige wettelijke basis": zie de verslagen van het langdurige proces voor de rechtbank van Dublin, zie de besluiten van provinciale staten en gemeenten in Nederland, zie de uitspraak van de Raad van State.

5. Fluoridering van drinkwater wordt in verschillende landen door veel gemeenten toegepast. In sommige landen vult men een fluoride tekort op andere wijze aan (b.v. met tabletten), omdat slechts een klein deel van de bevolking op het waterleidingnet is aangesloten.

6. Men kan een stelling of zijn tegendeel slechts „bewijzen", als voor- en tegenstanders vooraf afspreken, aan welke voorwaarden zo'n „bewijs" moet voldoen. Totdusver hebben de tegenstanders van fluoridering steeds verzuimd om uiteen te zetten, welk uitvoerbaar onderzoek zij als „bewijs" zouden aanvaarden, dat hun stelling „fluoridering is schadelijk" onjuist is.

7. De tegenstanders van fluoridering hebben o.a. betoogd, dat fluoridering a) mongoloïde idiotie zou bevorderen; b) alleen voor kleine kinderen een tijdelijk voordeel zou opleveren; c) onmisbare enzymen zou remmen; d) celgroei zou remmen. Technisch goed uitgevoerd onderzoek door onderzoekers, die op het betrokken gebied deskundig waren, bevestigde deze stellingen niet. Zie o.a. de rapporten van de Gezondheidsraad.

8. Ook „geleerden van naam" zijn niet per se op elk gebied deskundig.

9. Ieder is vrij om andere maatregelen te nemen tegen cariës, zoals niet snoepen. Geen enkele voorstander van fluoridering stelt, dat deze maatregel alleen alle cariës zal voorkomen.

10. Wanneer wij ons gedrag niet laten beïnvloeden door rationele argumenten kunnen wij twijfels houden ten aanzien van elke nieuwe maatregel die wordt voorgesteld, en daarom besluiten niets te doen („Is inenting tegen difterie, kinderverlamming, pokken, nu werkelijk helemaal onschuldig en werkelijk 100% doeltreffend?").

Volgens mij behoort het tot de kenmerken van de mens als redelijk wezen, dat hij zijn gedrag zoveel mogelijk vrij van angsten laat leiden door redelijke argumenten. Dit aspect heb ik in de discussie over „fluor" in „De Humanist" totdusver gemist.

J. van Noordwijk

(doorlezen op pagina 6)

Stuur ons meer adressen

OOK U kent wel enige mensen, die wel lid zouden willen worden van het Humanistisch Verbond, als hun dat eens wordt gevraagd.

Geef de namen en adressen van deze mensen spoedig op aan het Centraal Bureau van het H.V., Postbus 114 te Utrecht.

NIEUWE FORMULE

Wat doet het Humanistisch Verbond? Wat doen de deelstichtingen? Wat doet het Centraal Buro? Wat doet het hoofdbestuur? Wat vindt het hoofdbestuur. Wie zitten er in? Wat gebeurt er met de 65 procent van 450.000 gulden aan kontributiegelden? Wie zijn en wat beweren de twee hoogleraren en de lektor, die via de bijzondere leerstoelen van het Verbond kolleges geven? En werken hoofdbestuur en stichtingsbesturen nu wel of niet samen met humaniserende organisaties als Release, Dolle Mina, het COC en noem maar op?

Aan de andere kant: Wat doen de leden? En vooral wat willen zij? Zien zij het Verbond nog zitten? Vergadert het merendeel alleen nog maar? Of zijn zij in afdelingsverband of individueel geweldig geëngageerd bezig met plaatselijke projekten? Vinden zij wat er centraal in Utrecht gebeurd goed of slecht of weten zij nauwelijks wat daar plaatsvindt?

Wanneer deze hier gesuggereerde vragen van hoofdbestuur en plaatselijke afdelingen met de werkelijkheid overeenstemmen, kun je spreken van een informatiekloof of een nog betere modekreet, een meer of minder permanente kommunikatiestoring.

Nu zijn wij bepaald niet uniek in dit opzicht. Landelijke en plaatselijke overheden en de meeste organisaties hebben met dit probleem te kampen. Sommigen proberen er dan ook af te komen door wat vaker het obligate woord „openheid" te gebruiken, en door geleidelijk hun beleid in die richting om te bouwen. Er is echter een duidelijk verschil met ons. Zij hebben meestal nog wel ruim de tijd voor veranderingen en wij niet. Willen wij als Verbond, als georganiseerde vorm van het humanisme in Nederland ons werk kunnen blijven doen, dan moeten wij zo snel mogelijk van die kommunikatiestoring af, van elkaar weten wat we willen en kunnen doen om in onze samenleving humane alternatieven voor de vele mensonwaardige situaties uit te werken.

Daarom een nieuwe formule voor de Humanist.

Allereerst gaat met ingang van vandaag het blad naar alle leden. Daartoe wordt de oplage uitgebreid tot 13 000 abonnementen.

Vervolgens zal naast rapportages over humaniserende ontwikkelingen, vraaggesprekken met humanisten en humanistisch denkenden en voelende en naast de vaste kolomnisten, vanaf 1 september a.s. Dr. A. J. Wichers, sekretaris van het H.V.-hoofdbestuur in een eigen rubriek uiteenzetten waar het H.B. zich mee bezighoudt.

Maar het belangrijkste is dat Ú mee gaat werken aan dit blad. Door bij de redaktie te signaleren welke aktiviteiten u organiseert, welke ideeën u hebt ten aanzien van het Verbond en van het humanisme en wat u in uw omgeving, in het land en in de wereld wilt veranderen. Wanneer dàt op gang komt is de Humanist bezig het ontmoetingspunt te worden, dat de redaktie voor ogen staat.

Red.

Zelfportret

Franklin van Galen Last heeft me gevraagd of ik eens per maand een artikeltje wil schrijven voor deze kolom. Zoiets heb ik nog nooit gedaan en dus moet het geprobeerd. Bovendien sluimert er heel diep in mij een onontplooid literator, die de minnedichten, die ik in mijn puberteit schreef, niet kan vergeten. Nog meer bovendien, als iemand je speciaal komt vragen, dan voel ik me immer zo gevleid.

Natuurlijk zal hij eerst wel tien anderen geprobeerd hebben, maar dat bedenk ik altijd pas achteraf. Dus ongestoord door de herinnering aan de vele andere zaken, die ik nieuwsgierig ben begonnen en na een tijdje in wanhoop heb opgegeven, grijp ik nu de kolumnistenveder. Ik zal dan schrijven voor de „humanist". Evenmin als U, weet ik goed wie dat is. Maar misschien heb ik een beetje geluk en schrijf ik zulke dingen, dat de humanist reageert. Dat is dan een mogelijkheid hem te leren kennen. Als hij althans niet geheel bestaat uit zwijgende meerderheid. Hij heeft er ook wel recht op, mij te leren kennen. Dat gaat natuurlijk vanzelf op den duur, door wat ik in deze kolom dan allemaal ga zeggen.

Ofschoon ik nu reeds de idee heb, om een keer een kolom te vullen met een beschouwing over de nietszeggendheid van ons zeggen. Een kolomnist is een man achter een schrijfmachine. Dat is wat de lezer meemaakt. Niet diezelfde Piet Thoenes achter het stuur, achter de examentafel, achter een cognacje of een girobiljet.

Laat ik me toch maar even voorstellen. Niet dat de dierbare lezer dan werkelijk weet wie ik ben, maar hij weet dan in ieder geval welk beeld ik van mijzelf kan en wil geven.

Eén van mijn verrukkelijkste eigenschappen is, dat ik mijzelf altijd aardig heb gevonden. Goed gehumeurd, gemakkelijk, hulpvaardig, een grapje op zijn tijd. De laatste tijd heb ik de wat fnuikende ervaring, dat die mening niet onverdeeld, die van mijn omgeving is. Dat heb je zo met kinderen tussen de 18 en 22, met een rijk assortiment jongere collega's, wat slimme studenten. Blijkbaar ben ik soms niet zo goed gehumeurd, niet zo gemakkelijk, wat eigenzinnig en die stompzinnige grapjes, daar hebben we ook wel genoeg van gehoord.

Misschien word ik gewoon een beetje zuurder. Of ben ik nooit zo aardig geweest en begint dat pas langzamerhand tot me door te dringen. Als je eenmaal vijftig bent, zou daar dan nog wat aan te doen zijn? Ik heb zelf wel erg het gevoel, dat er al zo veel vast ligt. Je vrouw is er, de kinderen zijn er, het beroep, het huis en al een heleboel verleden. Nu ik er trouwens nog eens over na denk, heb ik geloof ik ook niet zo'n behoefte om anders te wezen dan ik ben. Behalve die ene vrouw, is per slot van rekening niemand werkelijk met mij getrouwd.

P. Thoenes

Wat zal ik nog meer vertellen. Ik heb een nogal afwisselend en rommelig bestaan achter de rug. Veel ervan in en om de universiteit, al is de sociologie een vak, dat je aardig de universiteit uit en de samenleving binnen kan brengen. (De laatste tijd hapert dat een beetje, omdat de universiteit intern zo veel tijd vreet.)

Ik denk wel eens, dat ik stil zou moeten gaan zitten en reflecteren over alles wat er al geweest is. Daarvoor is evenwel zitvlees nodig. Als ik dat eens per maand gebruik om deze kolom te vullen, dan zal ik voorlopig wel weer uitgereflecteerd zijn.

BON

Ik abonneer mij op de Humanist.

naam: .....

straat: .....

woonplaats: .....

handtekening:

Kan ongefrankeerd opgezonden worden aan Humanist, antwoordnummer 2181, Utrecht

humanist

Redaktie

Oetske Varkevisser
Kees Doets
Marten Hoekstra
Jan de Leede
Rob Tielman
Casper Vogel

Eindredaktie en
redaktiesekretariaat
Franklin van Galen Last
Redaktieadres
Oudegracht 152
Utrecht
tel. 030 - 318145

DENNENDAL

(vervolg van pagina 1)

is geneigd incidentele zaken over te nemen. Diegenen echter, die het totale idee willen toepassen, lopen het risiko in eenzelfde konflikt te belanden als wij.

Doorbreking van het deskundigheidsdenken, afschaffen van de hiërarchie die daarop gebaseerd is, daar is men in de tot zwakzinnigenzorg nog niet aan toe.

Kenmerkend is het dat de mensen die hier komen kijken bij voorkeur spreken over een experiment, dat hier aan de gang zou zijn. Alsof ze het zo alleen kunnen plaatsen. Wij vinden, dat als er sprake moet zijn van een experiment, om wat wij hier doen te rechtvaardigen, de maatschappij en al die andere inrichtingen zich maar als onderwerp daarvan moeten beschouwen. Wanneer wij onze pupillen benaderen als mondige, vrije mensen, die gelukkig kunnen zijn in de relaties die ze met elkaar en ons hebben, dan moet de buitenwereld bewijzen dat dat niet kan, of dat het niet klopt, waar we van uitgaan.

Tenslotte wordt er in het door het Gemeenschappelijk Instituut voor toegepaste psychologie in mei uitgebrachte interimrapport over de situatie op de Hoeve nauwelijks ingegaan op de gedachte van de „verdunning", de door de Dennendallers voorgestane integratie met de buitenwereld. Als geheugensteuntje: het GITP werd door het interimbestuur van de W.A.-hoeve gevraagd advies uit te brengen.

Verdunning

Een van de belangrijke ingrediënten van het konflikt was het uitgangspunt van de staf van Dennendal dat de samenleving zwakzinnigen nodig heeft en omgekeerd de zwakzinnigen de samenleving. De „normalen" moeten het anders zijn leren aanvaarden als een mogelijkheid tot kreativiteit. Aan de andere kant moeten ook de pupillen van Dennendal en van andere gelijksoortige instellingen ontslagen worden van sociale eutanasie, het wegstoppen in komfortabele reservaten.

Voor hen moet er een kans zijn zich te ontplooien in een veelzijdige maatschappij.

Op grond van deze gedachtegang stelde men voor buitenstaanders op het terrein van de Hoeve, dat bestaat uit een boskomplex van 200 hektaren, te laten wonen. Dit noemde men verdunning. De door het bestuur aangetrokken Amsterdamse architekt Van Klingeen ging zelfs nog verder. Hij stelde voor de bestaande gebouwen te ontmantelen, het terrein te verkopen en pupillen en medewerkers onder te bengen in huizen in de omgeving .

In zijn — nog niet gepubliceed — kommentaar op het al eerder genoemde GITP-rapport stelt de staf van Dennendal nadrukkelijk dat voor er kan overgegaan worden tot een drastische reorganisatie van de algemene dienstverleningen op de Hoeve eerst een besluit genomen zal moeten worden over de kwestie van de verdunning.

Of de suggestie zal worden overgenomen door het GITP, zal pas over een maand bekend zijn wanneer het instituut met zijn eindrapport uitkomt.

Humanisering

Om in moeilijke tijden kontakt met zijn supporters te kunnen houden begon Dennendal verleden jaar een eigen bulletin uit te geven. Juni j.l. is het vijfde nummer verschenen met als tema humanisering.

Carel Muller: „Wat voor inhoud wij aan het begrip humanisering geven? Wij zijn ons er van bewust dat mensen voortdurend het gevaar lopen in rolfixaties te vervallen. In andere verbanden is dat probleem al goot. In dit soort instellingen heeft men nog meer de neiging zichzelf in een bepaalde rol vast te zetten of vastgezet te worden. Naar mijn mening staat die rolfixatie haaks op de menselijke ontplooiingsmogelijkheden. Zolang je in je rol zit, zijn er geen alternatieve keuzen te maken. Een andere gedragskeuze wordt onmiddellijk als onzekerheid veroorzakende afwijking ervaren en als zodanig onderdrukt.

Humaniseing betekent nu voor mij de zaak in beweging brengen en in beweging houden. Een konstant veranderings- en ontplooiingsproces veroorzaken. En daar waar je door anderen of door omstandigheden tot een bepaald gedrag gedwongen bent alert te zijn om je te kunnen verzetten.

Maar eigenlijk zijn we hier niet zo teoretisch bezig. In een omgeving als deze word je gewoon gedwongen om je met hele konkrete praktische dingen bezig te houden. De principes, waarvan we bij het werk uitgaan zijn samenwerking met en aanvulling van elkaar. En niet zoals in de meeste organisaties werkdoel en personeel. In relatie tot de taakstelling is het wenselijk dat een groep mensen zich samen ontwikkelt en hier zijn dat begeleiders en pupillen.

Grashoek

Van het administratiegebouwtje naar het paviljoen de Grashoek is het ongeveer zeven minuten lopen. De groengrijze dennenbomen zijn kletsnat door de regen. Jaap Buitendijk, supervisor van deze sektie, doet open. De sfeer in het omringende bos zowel als in het gebouw lijkt tijdloos. Geen geschiedenis en geen toekomst, alsof men alleen in cyklussen

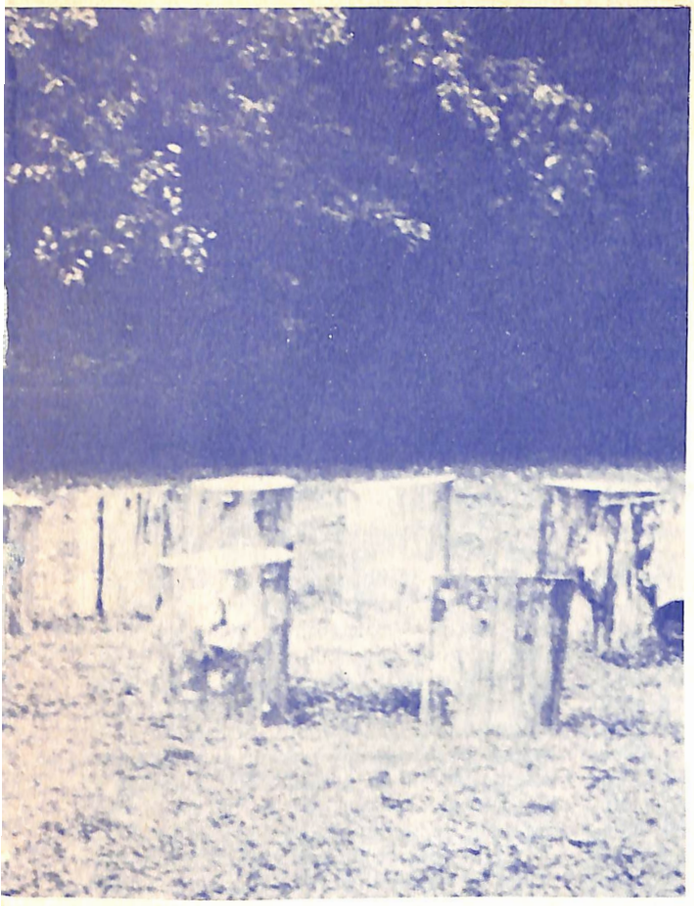

leeft bepaald door steeds terugkerende verjaar-, kerst- en piknikdagen. De konversatiezaal is versierd. Aan de muur tekeningen en wandkleden, erg mooi van vorm en kleur. Hier wonen allemaal jongeren. Zo op het oog tussen de vijftien en vijfentwintig jaar. Af en toe krijgen we een hand. Een hese stem zegt: Ik ken jou niet. Wie ben jij? Jaap Buitendijk krijgt voortdurend handen toegestoken. Wordt herinnerd aan gemaakte afspraken en doet nieuwe beloften dat hij later nog langs zal komen. En heeft duidelijk een sterke band met de bewoners. Hij praat niet over pupillen maar over broertjes en zusjes.

Op de slaapkamers, zes bedden, valt op dat sommigen eigen slaaphoeken hebben gemaakt. Een zelfs afgeschermd van de anderen door gordijnen met een ingenieus gekonstrueerde wastafel. Gemaakt van een plastic jerrycan en een dito afwas teitje.

Verliefd

Worden de jongens en meisjes hier weleens verliefd of willen zij met elkaar vrijen?

Jaap Buitendijk: „Er is hier een stelletje. We proberen ze wat te begeleiden. En eigenlijk gaat dat ook best goed. Je moet natuurlijk wel helpen met voorzorgsmiddelen zoals de prikpil. Het grote probleem is dat zelfs verlichte ouders er nog zo'n moeite mee hebben. De verzelfstandiging van hun kinderen juichen ze toe. Maar bij liefde en genegenheid, die zich ook lichamelijk uiten staan we vaak voor absolute barièrres. Net alsof hier de grens moet zijn aan de psychische en maatschappelijke emancipatie van de zwakzinnigen".

Eutanasie

In het maartnummer van Rekenschap schrijft Kolakowski over het doden van gehandikapte kinderen als een van de meest fundamentele problemen van de filisofie. In zijn artikel stelt hij dat hoe groot de problemen ook zijn wij ons nooit mogen laten verleiden tot het loslaten van het onontbeerlijke respekt voor het leven, het leven dat zich in de mensenwereld alleen als persoonlijk leven voordoet.

Mede door dit artikel is in het Humanistisch Verbond en binnen de Humanistische Stichting voor geestelijke volksgezondheid de diskussie over eutanasie opgang gekomen, waarbij sommigen binnen bepaalde grenzen toelaatbaarheid noodzakelijk achten.

Carel Muller: „Wij menen dat de eutanasie als taboe overeind moet blijven.

Het is in onze staf in diskussie geweest. Wij hebben het idee dat de mensen hier in Nederland er niet zinnig over na kunnen denken. Wij hebben geen referentiekader om de vraagstelling hierover te kunnen toetsen. Onze kulturele pet staat er gewoon niet naar.

Wat zouden trouwens de kriteria moeten zijn. Het lijkt me zinvoller Nixon te elimineren dan een van onze pupillen.

Overigens wil ik verder niet oordelen over eutanasie maar ontwikkelingen bevorderen. Als onze maatschappij stijf zou staan van de ontwikkelingen dan zou je over eutanasie kunnen gaan praten. Maar zolang we daar nog zover vanaf zijn, kun en mag je nog niet gaan nadenken over het op de schroothoop gooien van mensen.

FRANKLIN VAN GALEN LAST
MARTEN HOEKSTRA

Meer ruimte voor preventie

BUNDELING IN TOP GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

Op 1 juli 1972 is in Utrecht het nieuwe Nationaal Centrum voor Geestelijke Volksgezondheid van start gegaan. Zo ontstond een bundeling van alle partikuliere geestelijke gezondheidszorg in Nederland: Medisch-Opvoedkundige Buroos, buroos voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden, de Sociaal-Psychiatrische Diensten, de Medische Consultatieburoos voor Alcoholisme. De Instituten voor Medische Psychotherapie zijn aangesloten via de (eveneens nieuwe) Nederlandse Vereniging voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg. De andere steunpilaar onder het Nationaal Centrum is de sektie Psychiatrische Instituten voor de inrichtingen, van de Nationale Ziekenhuisraad.

De werkzaamheden van het Nationaal Centrum werden voordien verricht door de Nationale Federatie voor de Geestelijke Volksgezondheid en drie levensbeschouwelijk verzuilde landelijke stichtingen. De werkstichting voor geestelijke volksgezondheid van het Humanistisch Verbond is nauw bij de fusie van deze vier betrokken. Het leek er zelfs even op dat ook deze Hum. Stichting voor Geestelijke Volksgezondheid geheel in het Nationaal Centrum zou opgaan. Er bleek echter een betere konstruktie te zijn.

Studiecentra

In de onmiddellijke omgeving van het Nationaal Centrum is plaats gemaakt voor levensbeschouwelijke studiecentra, die vertegenwoordigd zijn in een officiele kommissie voor levensbeschouwelijke aspekten. Men is van mening dat geestelijke gezondheidszorg geen geheel van waardevrije technieken is, maar gebaseerd is op mens- en wereldvisies — ook al wordt daar vaak niet bij stilgestaan. Om de relatie tussen deze visies en geestelijke gezondheid te verhelderen, om een inbreng vanuit bepaalde levensbeschouwingen in diskussies rond de geestelijke gezondheidszorg te kunnen leveren, en om ideeën uit het Nationaal Centrum naar het eigen achterland door te geven, geeft men de studiecentra alle ruimte en ondersteuning.

Van Praag

De humanistische stichting is inmiddels erkend als een dergelijk studiecentrum. Ze heeft de ere-voorzitter van het Hum. Verbond, Prof. Van Praag, en de Haagse sociaal psychiater J. van Londen afgevaardigd naar de Kommissie voor Levensbeschouwing en Geestelijke Volksgezondheid. In de kommissie, waarin verder zitting hebben onder meer prof. Boekestijn, sociaal-psycholoog (Ned. Herv.), de pastorale specialisten prof. Faber (N.H.) en dr. Berger (R.K.), de televisiemaker H. Suèr (van de rubriek Kenmerk, op woensdagavond), is onmiddellijk de vraag opgekomen of men wel kan volstaan met een vertegenwoordiging vanuit de kerken en het Hum. Verbond alleen. Levensvisies die bijvoorbeeld in de sub-kultuur, in het Mao-isme enz. naar voren komen, moeten, vindt men in de kommissie doorklinken.

Men wil van de kommissie bepaald geen „afvloeingsregeling voor zuilen" maken, hoopt juist eindelijk aan een wergelijke, niet door belangen en organisarische rompslomp gehinderde diskussie toe te komen.

Het humanistisch studiecentrum zal in de toekomst vanuit het Nationaal Centrum „bediend" worden, en wel, naar het er naar uitziet, door de eigen medewerkers, die waarschijnlijk naar het Nationaal Centrum overgaan. Het wordt noch door de hum. stichting, noch door het subsidiërende ministerie van volksgezondheid als wenselijk gezien dat als enige zuil de humanistische stichting, met eigen medewerkers enz., overeind blijft staan. Deze medewerkers zijn nu al nauw bij het werk van het Nationaal Centrum betrokken.

In het bestuur hebben zitting de vroebere directeur van het Hum. Verbond J. Pasman (als vertegenwoordiger van de ambulante geestelijke gezondheidszorg), en prof. van Dooren, op persoonlijke titel, maar toch ook wel een beetje omdat hij voorzitter van de Hum. Stichting is. Ook daar liggen dus verbindingen.

Akties

In het Nationaal Centrum wordt er naar gestreefd het voorkomen van psychische moeilijkheden een grotere plaats te geven, naast het behandelen en „genezen" ervan. Voorlichting, belangstelling wekken voor het belang van geestelijke gezondheid in de samenleving, bepleiten van maatschappelijke verhoudingen die de geestelijke gezondheid, zeg maar het welzijn en geluk, bevorderen, worden als belangrijke taken gezien. Men wil daartoe zonodig akties voeren, pressie uitoefenen, de publieke opinie beïnvloeden.

Een ander belangrijk programmapunt is het overzichtelijker maken van de nu sterk versnipperde hulpverlening, en het maken van betere aansluitingen met frontwerkers zoals huisartsen, maatschappelijk werkers, onderwijzers en leraren, wijkverpleegsters en geestelijk verzorgers. Er wordt gestudeerd op de mogelijkheid veel meer dan tot dusver vrijwillige, niet-professionele medewerkers bij de hulpverlening te betrekken.

Filmotheek

Het Centrum beschikt over een uitgebreide bibliotheek, die alle weekdagen geopend is (Wilhelminapark 35, Utrecht). Afdelingen van het Hum. Verbond zouden ook eens moeten denken aan de filmotheek: voor geringe bedragen zijn een groot aantal dokumentaire films te huur, eventueel mét projektor en iemand die ze afdraait. De katalogus is te verkrijgen op het adres Maliestraat 12 te Utrecht (tel. 030 - 31 16 70). Op afspraak geeft men daar zelfs een proefvoorstelling van een bepaalde film, die U op het oog hebt, zodat U kunt nagaan of die in het winterprogramma past.

MJH

INGEZONDEN BRIEVEN

Fluor (3)

De humanist wil ook zorgen voor de lichamelijke gezondheid van zijn medemens. Dit bij voorkeur in overleg. Men kan daarbij beginnen met het opruimen van valse vooroordelen.

Zo met Wannee, die blijk gaf daarmee vol te zitten.

Hij, en ook wel anderen, beseffen te weinig dat ons grondwater niet steeds bepaalde zouten uit de grond kan blijven oplossen. Jaarlijks wordt 300 miljoen kubieke meter water verbruikt en dat water bevat nog steeds calcium-, ijzer-, silicium- en magnesium-ionen maar lang niet bij alle pompstations evenveel. Ook fluorzouten gaan in oplossing. Heel veel hiervan komt tenslotte in de oceanen terecht. Het fluoride gehalte van die oceanen overschrijdt het gehalte dat wij graag in ons drinkwater zouden willen zien, namelijk 1 mg fluor-ion per liter. Het ontbreken ervan is mede oorzaak van de geringe tandweerstand tegen ziekte, daarom zijn wij vóór aanvulling.

Een tekort dat ontstaan is door een enorm gebruik van water en dat daarom kunstmatig aanvulling vereist is niet op een lijn te stellen met een natuurvreemde toevoeging van . . . aspirine, penicilline, zoals Wannee suggereert.

Hem wordt de lezing aanbevolen van mijn boek „Fluor-ionen, drinkwater en gezondheid", dat bij Wolters-Noordhoff verscheen. Hij kan er veel uit leren en hopenlijk daarna in toepassing brengen.

Dr. Y. J. van der Meulen

Gerdie van de Pols nieuwe medewerkster opleidingsinstituut

„Nee, ik ben geen lid van het Humanistisch Verbond. Ik ben er altijd vanuit gegaan dat ieder lidmaatschap je in je visie beperkt. Ik wil zo open mogelijk staan tegenover de mensen, die op mij afkomen.

De laatste tijd groei ik echter toe naar een andere opvatting. Doordat ik door mijn studie veel te maken heb met groepsprocessen, voel ik als gemis dat er zo weinig mogelijkheid is dat wat je in zo'n proces hebt geleerd verder uit te werken. Om een voorbeeld te geven: Wanneer je na een week sensitivitytraining vol idealen over de benadering van de medemens en over het afschaffen van hiërarchische verhoudingen tuiskomt, sta je plotseling in de kou. Je wilt aan de samenleving iets veranderen. Op zo'n moment ga je ervaren dat je dat met anderen moet doen door in een organisatie te gaan zitten, die dat ook wil, en die dat ook kan".

Aan het woord is Gerdie van de Pols. Zij volgt bij het Humanistisch Opleidings Instituut Wim Veldhuyzen op, als staf-medewerker. Naast haar werk voor het H.O.I., een parttime baan, bereidt zij zich voor op haar kandidaatsexamen andragologie. Verder is zij getrouwd en heeft vijf kinderen in de leeftijd van 13 tot 15 jaar, waarvan drie pleegkinderen.

Zelfstandig

Op de vraag of ze niet bang is dat de mensen haar een „slechte moeder" zullen vinden, om naast een groot gezin ook nog een baan te hebben en een volledige studie, begint ze een beetje te lachen. „Wanneer de kinderen je minder zien, vinden ze de momenten dat je tuiskomt des te fijner. Zij hebben nu ook de kans om een aantal dingen zelfstandig te doen, zonder voortdurend op hun vingers gekeken te worden. Verder hebben we met het gezin een hele open kommunikatie. De kans dat bepaalde dingen niet doorgepraat kunnen worden is niet erg groot".

Humanistisch Opleidings Instituut

In september begint een nieuwe kursus voor de opleiding van GEESTELIJK RAADSLIEDEN en VORMINGSLEIDERS

Het Humanistisch Opleidings Instituut stelt zich ten doel het verzorgen van opleidingen voor werkterreinen, die uit humanistisch gezichtspunt van groot belang zijn voor de samenleving en waarin bestaande opleidingen niet of onvoldoende voorzien. Daarmee kan met name worden voorzien in de behoefte aan opleiding voor humanistische geestelijke raadslieden en vormingsleiders in bejaarden- en ziekenhuizen, het leger en de gevangenissen; dit in vrijwillig en professioneel werk.
De kursus duurt drie jaar. Gedurende de eerste twee jaar worden van september tot en met juni kolleges en werkbijeenkomsten georganiseerd in Utrecht, in de regel op drie van de vier zaterdagen per maand, met name 's middags. Naast het introduktieweekend zijn er nog enkele trainingsweekends. Het derde studiejaar is meer praktijkgericht met eenmaal per maand kolleges.
De kursus houdt er rekening mee dat de kursisten doorgaans een dagtaak vervullen.

De voornaamste vakken zijn: andragogiek, humanistiek, filosofie, groepswerk, sociologie, fenomenologie van de godsdienst en kennis van het christendom. In overleg met docenten en kursisten wordt het programma voortdurend bijgestuurd.

Vereisten zijn: een middelbare opleiding en enige jaren voortgezette studie. Leeftijd bij voorkeur boven 25 jaar.
Een toelatingskommissie beoordeelt de aanmeldingen.

Kursusgeld: *f* 500,— per jaar, inklusief drie weekends, gedurende de eerste twee jaar en het derde jaar ongeveer *f* 250,—.
In verband met het introduktie-weekend op 1, 2 en 3 september is spoedige aanmelding gewenst.
Inlichtingen en aanmelding bij het instituut, postbus 114, Oudegracht 152, Utrecht, tel. 030 - 318145.

Redaktie vernieuwd

De wens om van de Humanist een ontmoetingspunt te maken van verbondsleden, niet-georganiseerde humanisten en H.V.-hoofdbestuur, leidde tot de technische konsekwentie redaktie, redaktiesekretariaat en eindredakteur in het Erasmushuis in Utrecht onder te brengen.

Voor mevrouw Vonk, die in Amsterdam woont, gezin en baan heeft, betekende dit het afscheid van haar redaktieschap. Gelukkig heeft zij zich inmiddels bereid verklaard, de schaarse tijd die haar overblijft, als vrijwilligster aan verbondstaken te willen besteden..

Frits van Soesbergen heeft het redaktiesekretariaat overgedragen, om zich van nu af geheel aan het Steunfonds te kunnen wijden.

Inmiddels heeft zich een nieuwe redaktie gevormd, bestaand uit: Oetske Varkevisser, hoofdbestuurslid van het Verbond en bestuurslid van het Humanistisch Opleidings Instituut, waar zij zich intensief bezig houdt met humanistisch vormingsonderwijs. Kees Doets, voorzitter van de afdeling Utrecht, Marten Hoekstra, medewerker van de Humanistische Stichting voor geestelijke volksgezondheid. Jan de Leede, organisatiesekretaris van het Verbond, Rob Tielman, bestuurslid van de HSGV. En Caspar Vogel, radio producer en regisseur van de H.V.-uitzendingen.

De lay-out wordt verzorgd door Lody van Vlodrop.

Eindredaktie en redaktiesekretariaat Franklin van Galen Last.

Opvoeding tot ongehoorzaamheid

Als een verantwoording van het zoeken naar andere opvoedings- en onderwijspatronen is „Opvoeding tot ongehoorzaamheid" van Gerhard Bott een boeiend en leesbaar boekje.

In de crèches voor 3-6 jarigen zijn essentiële aspekten:
diskussie van ouders en pedagogische medewerkers over vakliteratuur (ontwikkelingspsychologie, psychoanalyse, groepsdynamika, leer- en didaktische teorieën) — het onderkennen en gezamenlijk verwerken van de relatie tussen eigen bewuste en onbewuste problematiek en het opvoedersgedrag — integratie van het sexuele bevredigingsaspekt en het relatieaspekt.

Het uitgangspunt van zelfregulering heeft ook als doelstelling maatschappijverandering. (Zelfregulering: het kind moet zijn behoeften vrij kunnen uiten en reguleren. Het samenzijn met anderen als plezierig ervaren en begeleiding door volwassenen zijn hiertoe voorwaarden voor het socialiseringsproces.)
Als het kind ook elders probeert zelfregulering te realiseren, volgt er onvermijdelijk een konfrontatie met de bestaande maatschappelijke en politieke werkelijkheid. De beperkingen zullen niet zomaar geaksepteerd worden.

Onderzoek op dit gebied is nog nauwelijks op gang. Dit boekje heeft ook niet die pretentie. Behalve tot meer inzicht in de (vele) problemen, kan het lezen ervan tot de konklusie leiden, dat experimenten en onderzoek over metoden, doelstellingen èn konsekwenties noodzakelijk en belangrijk kunnen zijn.

G. v. d. P.

AFDELINGSNIEUWS

Ledenwerver en organisatiesekretaris Jan de Leede

Stuur ons nog meer adressen

Ledenwerfaktie '72

De voorbereidingen voor de grote ledenwerfaktie van het Verbond in de komende herfst lopen goed. Onze ontwerpers hebben fraai drukwerk ontworpen, dat wij medio september aan enige tienduizenden adressen van mogelijk nieuwe leden gaan toezenden. In dat drukwerk nodigen wij de geadresseerden uit lid te worden van het Humanistisch Verbond.

De belangrijkste bron van namen en adressen van mogelijk nieuwe leden wordt gevormd door de opgaven van onze leden. Daarover hebben alle leden begin juli j.l. een speciale brief ontvangen met het verzoek namen en adressen op te geven. Die opgaven stromen thans dagelijks binnen en hebben ons reeds enige duizenden namen opgeleverd. Echter, nog lang niet alle leden hebben op dit verzoek geantwoord.

DAAROM VERZOEKEN WIJ HIERBIJ ALLE LEDEN, DIE HIERTOE NOG GEEN GELEGENHEID HEBBEN GEHAD, THANS ZO SPOEDIG MOGELIJK DE NAMEN EN ADRESSEN OP TE GEVEN VAN MENSEN DIE ZIJ KENNEN EN WAARVAN ZIJ VERWACHTEN, DAT DEZE WEL LID ZOUDEN WILLEN WORDEN VAN HET HUMANISTISCH VERBOND.

De aktie bestaat niet alleen uit de genoemde schriftelijke uitnodiging om lid te worden. Degenen, die niet antwoorden, zullen zoveel mogelijk vanuit de afdelingen worden opgebeld. Daartoe worden thans over het gehele land werkgroepen voor de ledenwerving gevormd. Met de leden van deze werkgroepen zal in de eerste helft van september a.s. een reeks bijeenkomsten worden gehouden om de praktische gang van zaken van de ledenwerfaktie te bespreken.

Het lijkt ons lang niet uitgesloten, dat ook een aantal leden de uitnodiging om lid te worden zullen ontvangen. Mogelijk worden namelijk ook wel enige namen opgegeven van mensen, die al lid zijn, wat hun medelid echter niet bekend was. Als dat het geval is verzoeken wij u vriendelijk zich daaraan niet te ergeren. Het is op ons Centraal Bureau namelijk niet uitvoerbaar om alle opgegeven namen te vergelijken met het ledenregister. Waarschijnlijk kunt u voor het materiaal, dat u misschien ontvangt, wel een nuttige bestemming vinden.

Gratis H.V.-reklame

Om de „vindbaarheid" van onze afdelingen te vergroten de volgende suggestie. Wij adviseren alle afdelingssekretariaten voor hun telefoonabonnement nog een tweede vermelding aan te vragen als „Humanistisch Verbond, afdeling . . ." Wanneer men dit in september aanvraagt, komt de vermelding in het nieuwe telefoonboek, dat in februari uitkomt.

„Kontributiewerving"

De financiële situatie van het Verbond is nog steeds zeer ernstig. U kunt deze verbeteren door uw kontributie over 1972, voor zover nog niet voldaan, THANS OMGAAND te betalen. DOE het NU op giro 304960 van het Humanistisch Verbond.

Jan de Leede

Kosmische samenhang mens, dier en plant

Op het landgoed „Land en Bos", v. Leeuwenlaan 297, in 's-Gravenland organiseert de afdeling Hilversum van het Humanistisch Verbond op zondag 3 september een buitendag voor volwassenen en kinderen met als onderwerp „kosmische samenhang tussen mens, dier en plant".

Aanvang tien uur 's ochtends. Om elf uur start de kauserie. Na de lunch is er gelegenheid tot wandelen op het landgoed en bezichtiging van de biologisch-dynamische kwekerij. Aan het eind van de middag een gezamenlijke nabeschouwing.

Ook niet-leden van het Verbond zijn hartelijk welkom. De kosten voor deze dag zijn voor volwassenen zeven gulden en voor kinderen half geld. Hierbij zijn alle konsumpties natuurlijk inbegrepen. Men kan zich opgeven en verder informatie vragen, voor 21 augustus bij mevrouw E. Nicasie-Albers, Neuweg 176, in Hilversum telefoon 14397.

R&TV

Radio, Hilversum 2, 09.45-10.00 uur

20 augustus
Prof. dr. G. A. Kooy over de huidige rol van het gezin.
27 augustus
Een raadsman aan je bed. Een nieuwe stap opweg naar de geïntegreerde zorg voor patiënten.
3 september
Humanistisch Thuisfront, ruggesteun voor dienstplichtigen.

TV, 2de net, voor het laatste journaal
10 september
Presentatie ledenwerfaktie van het Humanistisch Verbond.

Boekenverkoop gestaakt

In verband met de opheffing van de stichting Humanistische Pers is de boekenverkoop met ingang van 1 augustus 1972 gestaakt.